

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

**“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 22-23 травня 20235 року)

Одеса -2025

УДК: 1:403:316.6 (08)

Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства //
Матеріали VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Одеса, 22-23 травня 2025 р.) 189 с.

Рецензенти:

Голубович Інна Володимирівна – доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

- Збірник матеріалів VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства; соціокультурні трансформації молодіжного соціуму; соціокультурні трансформації освітнього середовища; культуру бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства; філософію менеджменту соціокультурної діяльності у контекстуальному полі глобальних трансформаційних процесів. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», протокол № 17 від 26 червня 2025 р.

«Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства»

22-23 травня 2025 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Копусь Ольга Антонівна – перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Лісеєнко Олена Василівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, завідувач історико-філософського відділення Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Петінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

«Людство несе відповідальність за долю біосфери, бо його розум і праця вже стали вирішальними факторами її зміни».

Ця думка підкреслює не лише факт впливу людства на довкілля, але й моральний імператив — обов'язок діяти відповідально. Людство, розвиваючись, створюючи технології, міста, нові соціальні форми і змінюючи ландшафти, фактично формує нові умови для свого ж існування. Але ці умови — не ізольовані: вони вкорінені в екосистему, з якої ми походимо. Змінивши біосферу, ми змінюємо й себе, і якщо ці зміни неконтрольовані або егоцентричні, вони можуть призвести до руйнування основ життя. Відповідальність полягає не лише у свідомому управлінні ресурсами, а в здатності бачити майбутнє крізь призму гармонії з природою.

Мої особисті міркування сходяться з ідеями вченого: ноосфера — це не лише філософська метафора, а цілком практична програма дій. Вона вимагає поєднання знання, етики та колективної волі. Це не тільки про екологію, а про те, якою буде наша цивілізація: чи стане вона джерелом життя, чи причиною загибелі біосфери.

На мій погляд, головний виклик сьогодення полягає у перетворенні ноосфери з потенційної можливості на фактичну реальність. Для цього потрібна не лише наукова раціональність, але й новий тип духовності, що включає повагу до життя у всіх його проявах.

Сумченко Ірина В'ячеславівна — кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри культурології Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

ВПЛИВ КІНЕМАТОГРАФУ ТА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА ТРАНСФОРМАЦІЇ У СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ ТА КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ

Поняття соціокультурної трансформації є ключовим аналітичним інструментом для розуміння історичних змін, особливо в сучасному світі. Культурну трансформацію можна тлумачити як перехідну фазу між усталеними культурними системами, що характеризується появою нових домінуючих рис. Таке розмежування є важливим, оскільки воно пропонує динамічний погляд на культуру, яка постійно розвивається, а не існує в статичних станах.

Сучасність позначена глибокими і багатограними соціокультурними трансформаціями, викликаними безпрецедентними зрушеннями у соціальних структурах та культурних нормах. Ці зміни були зумовлені збігом багатьох факторів, включаючи стрімкий технологічний прогрес, інтенсифікацію глобалізації, глибокі політичні та економічні потрясіння, а також еволюцію розуміння таких соціальних конструктів, як гендер та раса.

Людство є свідком безпрецедентного піднесення та поширення мас-медіа, включаючи газети, радіо, кіно, телебачення та, зрештою, Інтернет. Ці потужні

засоби комунікації відіграли трансформаційну роль у формуванні соціокультурних норм, цінностей, переконань та поведінки в соціальному просторі, створюючи спільний досвід та поширюючи інформацію та розваги у величезних масштабах.

Становлення кінематографу є складним та багатограним процесом, що бере свій початок з епохи німого кіно і зазнає кардинальних змін під впливом технологічного прогресу, зокрема з появою телебачення та подальшим розвитком цифрових технологій. Ранні експерименти з рухомими зображеннями наприкінці XIX століття заклали фундамент для нового виду мистецтва та розваг, який мав неабиякий вплив на формування масової культури. Технічні інновації, такі як винахід кінетоскопа та сінематографа братами Люм'єр, дозволили не лише фіксувати реальність, але й створювати нові візуальні наративи, що відображали та водночас формували суспільні настрої.

Кінематограф з моменту свого зародження виступав не лише як засіб розваги, але й як потужне дзеркало епохи, фіксуючи та інтерпретуючи ключові соціальні та політичні зміни. Від перших документальних хронік, що відображали реалії життя початку XX століття, до художніх фільмів, які осмислювали травми світових воєн, кіно стало своєрідним барометром суспільних настроїв. Так, фільми періоду Великої депресії в США часто відображали економічну нестабільність та боротьбу простих людей за виживання, а кінематограф часів Другої світової війни використовувався як інструмент пропаганди та мобілізації суспільства [6, с. 112-130]. Пізніше, у 1960-х роках, кіно стало майданчиком для обговорення питань громадянських прав, гендерної рівності та боротьби з соціальною несправедливістю, відображаючи та водночас підсилюючи ці суспільні рухи.

Поява телебачення у середині XX століття стала наступним значним етапом у розвитку візуальної культури. Телевізійні трансляції стандартизували досвід споживання візуального контенту, об'єднуючи мільйони глядачів навколо спільних культурних референцій – новинних програм, серіалів, розважальних шоу [7, с. 45-62]. Телебачення швидко стало потужним інструментом впливу на громадську думку, формуючи уявлення про соціальні норми, цінності та спосіб життя. Однак з часом, особливо з розвитком кабельного та супутникового телебачення, відбулася фрагментація аудиторії, що призвело до появи нішевих каналів та програм, орієнтованих на різні інтереси та смаки.

Паралельно з розвитком технологій відбувалася еволюція кінематографічних та телевізійних жанрів, кожен з яких відображав певні культурні коди та цінності. Вестерни, наприклад, уособлювали міфи про освоєння Дикого Заходу та індивідуалізм, тоді як нуарні фільми відображали післявоєнний песимізм та соціальну тривожність ([5, с. 8]). Комедії часто

висміювали суспільні недоліки, а мелодрами досліджували складність людських стосунків. З появою телебачення виникли нові жанри, такі як сіткоми та телевізійні драми, які швидко стали популярними формами розваг. У сучасному світі, з розквітом стрімінгових сервісів, жанрові межі стають все більш розмитими, з'являються гібридні формати та нові наративні підходи, що відображають різноманіття культурних впливів та інтересів сучасної аудиторії [4, с. 120].

Однак, на межі XX та XXI століть нова хвиля технологічної революції, пов'язаної з розвитком інтернету та цифрових платформ, призвела до чергової трансформації візуальної культури. З'явилися нові форми споживання контенту – стрімінгові сервіси, соціальні мережі, відеохостинги – які змінили традиційні моделі розповсюдження та сприйняття кіно та телебачення [3, с. 78-95]. Аудиторія отримала більшу гнучкість у виборі контенту, часу та місця його перегляду, що призвело до фрагментації масової аудиторії та появи нішевих культурних спільнот.

Стрімінгові платформи, такі як Netflix, Amazon Prime Video та інші, не лише пропонують широкий спектр фільмів та серіалів, але й активно інвестують у власне виробництво, створюючи високоякісний контент, який часто вирізняється складними наративами та різноманіттям представлених культур [2, с.127 - 136]. Соціальні мережі та платформи на кшталт YouTube стали майданчиком для самовираження та створення аматорського контенту, розмиваючи межі між професійним та аматорським виробництвом візуального контенту [1, с.105]. Таким чином, еволюція видовищних мас-медіа від німого кіно до епохи цифрових технологій є безперервним процесом, що характеризується постійними технологічними інноваціями та змінами у способах виробництва, розповсюдження та споживання контенту. Ці зміни мають глибокий вплив на формування колективної та індивідуальної ідентичності. Кіно та телебачення протягом своєї історії не лише розважали, але й відігравали важливу роль у відображенні, формуванні та трансляції культурних цінностей, соціальних норм та політичних ідей. Еволюція жанрів та технологій безпосередньо пов'язана зі змінами в суспільстві, відображаючи його надії, страхи та прагнення.

Список використаних джерел

1. Burgess, J. & Green, J. B. YouTube: Online Video and Participatory Culture. 2nd ed. - Cambridge: Polity Press, 2018. - 186 p.
2. Lobato R. Netflix Nations: The Geography of Digital Distribution. - NY: New York University Press, 2019. - 252 p.
3. Lotz A. D. Portals: A Treatise on Internet-Distributed Television. – Michigan: University of Michigan Press. 2017. - 128 p.

4. Mittell J. Complex TV: The Poetics of Contemporary Television Storytelling. - NY: New York University Press, 2015. - 416 p.
5. Schrader P. Notes on Film Noir // Film Comment. 1972. 8(1). - Pp. 8-11.
6. Shull M. S. & Wilt, D. E. Doing Their Bit: Wartime American Animated Short Films, 1939-1945. 2nd ed. - McFarland & Company, 2004. -246 p.
7. Williams R. Television: Technology and Cultural Form. 3rd ed. - NY: Schocken books, 1974. - 192 p.

Секція 2. Соціокультурні трансформації молодіжного соціуму

Гнатенко А. Г., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальність 013 «Початкова освіта», Університет Ушинського, м. Одеса, Україна

Науковий керівник – **Петінова Оксана Борисівна** – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна.

ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ СЕРЕД МОЛОДІ (на основі результатів проведення соціологічного дослідження)

Волонтерський рух в Україні залишається важливим елементом громадянського суспільства, особливо після 2014 року та з початком повномасштабного вторгнення росії у 2022 році. Молодь (14–35 років) відіграє провідну роль у волонтерських ініціативах, які охоплюють гуманітарну допомогу, підтримку армії, екологічні проєкти та цифрові активності. Сучасні виклики, такі як економічна нестабільність, психологічне виснаження, вплив соціальних мереж і потреба у післявоєнній відбудові, роблять дослідження волонтерських тенденцій серед молоді надзвичайно актуальним. Це дозволяє не лише зрозуміти мотивацію та поведінку молодих волонтерів, а й розробити стратегії для підтримки їхньої активності в умовах тривалої кризи. Волонтерство поступово стає більш структурованим. У 2023 році Міністерство молоді та спорту України запустило програму «Волонтерський хаб», яка навчає молодь основам проєктного менеджменту та фандрейзингу. У 2024 році було створено Всеукраїнську асоціацію молодіжного волонтерства, яка координує діяльність регіональних осередків. Нові законодавчі ініціативи, як-от проєкт закону про податкові пільги для волонтерських організацій (2024), спрямовані на полегшення їхньої роботи. Водночас бюрократичні перепони, як-от складність офіційної реєстрації волонтерів, залишаються проблемою.

ОПИТУВАННЯ)	
Сімонов Михайло Олександрович, Атаманюк Зоя Миколаївна,	100
БІОСФЕРА ТА НООСФЕРА	
Сумченко Ірина В'ячеславівна	102
ВПЛИВ КІНЕМАТОГРАФУ ТА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА	
ТРАНСФОРМАЦІЇ У СУЧАСНІЙ КУЛЬТУРІ: ІСТОРИЧНИЙ	
КОНТЕКСТ ТА КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ	
Секція 2. Соціокультурні трансформації молодіжного	
соціуму	
Гнатенко А. Г., Петінова Оксана Борисівна	105
ТЕНДЕНЦІЇ ВОЛОНТЕРСЬКОГО РУХУ СЕРЕД МОЛОДІ	
(на основі результатів проведення соціологічного дослідження)	
Грачова Єлизавета, Петінова Оксана Борисівна	108
ВПЛИВ ВІДДАЛЕНОЇ РОБОТИ НА СОЦІАЛЬНУ ВЗАЄМОДІЮ	
ТА ОСОБИСТЕ ЖИТТЯ (НА МАТЕРІАЛАХ	
СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	
Даниленко Анастасія Володимирівна, Врайт Галина Яківна	111
ЛІДЕРСТВО В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: ВИКЛИКИ ТА	
МОЖЛИВОСТІ	
Лопуга Ореста Іванівна	114
ДУХОВНА КУЛЬТУРА МОЛОДІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	
Махницька Марія, Петінова Оксана Борисівна	116
ВІДНОШЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ ДО СПОРТУ	
(НА МАТЕРІАЛАХ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	
Поплавська Тетяна Миколаївна, Бутенко Єлеонора Геннадіївна	119
ТРАНСФОРМАЦІЇ ТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ ГРОМАДЯНСЬКОЇ	
ТА ПОЛІТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ І СВІДОМОСТІ МОЛОДІ ПІД	
ВПЛИВОМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
Соловей Анастасія, Петінова Оксана Борисівна	121
ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД ГАДЖЕТІВ СЕРЕД РІЗНИХ ВІКОВИХ ГРУП	
(НА МАТЕРІАЛАХ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	
Стороженко Ю. С., Петінова Оксана Борисівна	124
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ	
ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ (НА МАТЕРІАЛАХ	
СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	
Секція 3. Соціокультурні трансформації освітнього середовища	
Кадієвська Ірина Аркадіївна	126
ОСВІТА ЯК СИСТЕМА ПРОЕКТУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО	
Начев Микола Юрійович	129
ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ	